

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента

Полякової Юлії Володимирівни

на дисертаційну роботу Когут Мар'яни Володимирівни

«Міжнародний трансфер технологій як чинник економічного зростання»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і

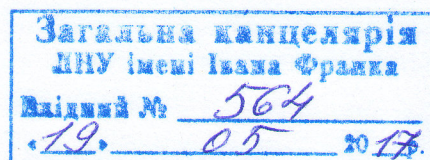
міжнародні економічні відносини

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Однією із важливих тенденцій розвитку світового господарства є швидке розповсюдження обміну (трансферу) технологій та об'єктів промислової власності. Динаміка технологічних циклів світового розвитку стимулює загальні зміни у структурі сучасного виробництва та формування нових моделей економічного розвитку.

Виникнення та інтенсивний розвиток міжнародного технологічного обміну зумовлюються диференціацією інноваційного процесу, відмінностями у технологічному рівні національних економік та неможливістю окремої країни забезпечити одноосібне лідерство у більшості галузей економіки.

Очевидно, що науково-технічний прогрес є важливим фактором економічного зростання і визначає ефективність суспільних інститутів та соціально-політичних систем. Економічне зростання залежить в значній мірі від здатності країни вчасно адаптуватися до технологічних зрушень, освоювати нові сектори на ринку високотехнологічної продукції, яка створюються із застосуванням найновіших технологій. З цією метою у світовій практиці використовуються національна науково-технічна та зовнішньоекономічна політика, механізми регулювання міжнародного технологічного обміну.

Випереджальний технологічний розвиток має першочергове значення для розвитку економіки України, важливим стає питання пошуку свого місця у світовому господарстві. Реальна можливість забезпечити стабільний технологічний розвиток та завоювання міцних позицій на світовому ринку для нашої країни передбачає прорив у розвитку провідних наукоємних галузей та участь вітчизняних суб'єктів у міжнародному технологічному обміні на паритетних засадах.

Викладені положення свідчать про актуальність дисертаційного дослідження М. В. Когут.

2. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна та рівень обґрунтованості

Виклад матеріалу дисертації є логічним і підпорядкованим меті дослідження, яка своєю чергою відповідає об'єкту і предмету дослідження та сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Завдання, які автор дисертації вирішує у процесі роботи, за змістом, глибиною висвітлення та переконливістю аргументів, свідчать про ґрунтовний аналіз проблематики технологічного обміну та прикладне значення розроблених автором рекомендацій.

Отримані здобувачем результати дисертаційного дослідження є науково обґрунтованими і базуються на використанні сучасних методів дослідження, репрезентативній науковій, дослідницько-аналітичній та статистичній базі.

Робота логічно побудована, характеризується послідовністю викладення матеріалу, чіткістю формулювань та обґрунтованістю основних положень. У дослідженні використано широкий спектр статистичних та аналітичних матеріалів.

У першому розділі «Теоретико-методологічні основи міжнародного трансферу технологій» узагальнено та систематизовано теоретичні підходи, що використовуються для дослідження процесів міжнародного трансферу технологій та їх впливу на економічне зростання.

Важливим з наукової точки зору є запропонована алгоритмічна модель прийняття рішення щодо придбання технології, основними етапами якої є:

1) оцінювання необхідності залучення технології; 2) пошук технологій; 3) порівняння технологій; 4) попередній вибір технологій; 5) оцінювання можливості практичного застосування технологій; 6) оцінювання впливу технологій; 7) оцінювання рентабельності та самоокупності витрат, що пов'язані з придбанням технологій; 8) остаточний вибір технології; 9) переговори щодо купівлі; 10) укладання ліцензійного договору; 11) передача технології та супровідної документації; 12) використання технології; 13) оцінювання результатів використання технології (с. 22).

Поглиблений аналіз еволюції наукових поглядів дозволив дисертанту визначити своє авторське трактування понять «інновації» (с. 38), «міжнародний трансфер технологій» (с. 27) та запропонувати оновлену класифікацію чинників у розрізі груп, що впливають на економічне зростання (с. 43).

У другому розділі «Аналіз впливу міжнародного трансферу технологій на економічне зростання в різних країнах світу» проведено емпіричний аналіз процесів міжнародного трансферу технологій у сучасній світовій економіці, а також його вплив на ефективність використання капіталу та процеси економічного зростання на прикладі різних країн світу за допомогою економіко-математичних методів (аналіз виробничої функції).

Заслуговує на увагу дослідження прямих іноземних інвестицій як форми трансферу технологій, зокрема у практиці транснаціональних корпорацій, які мають вирішальний вплив на структуру та динаміку ринку технологій.

Слід відзначити авторський підхід до класифікації країн світу на чотири групи: «пасивні передові», «активні передові», «активні відсталі» та «пасивні відсталі» в залежності від залучення до процесів міжнародного трансферу технологій та досягнутого рівня економічного розвитку (с. 78-87).

У третьому розділі «Регулювання міжнародного трансферу технологій та механізми його оптимізації в Україні» запропоновано методологічні і практичні рекомендації щодо оптимізації державної політики України у напрямі регулювання та стимулювання інноваційної діяльності та участі у процесах міжнародного трансферу технологій з метою формування бази для стійкого економічного

зростання та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників і національної економіки (с. 88-98).

У дисертаційній роботі М. Когут сформульовано та обґрунтовано положення, висновки, пропозиції, які характеризуються науковою новизною та мають прикладну спрямованість. Наукові положення сформульовані автором самостійно й відображають особистий внесок дисертанта у розвиток досліджуваної проблематики. Наукова новизна роботи викладена конкретно, послідовно та системно.

3. Достовірність та повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих дисертантом працях

Оцінюючи обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, можна відзначити високий рівень теоретичного та методичного опрацювання автором головних аспектів досліджуваної теми. У дисертації використані статистичні матеріали МВФ, Світового банку, Державної служби статистики України, фундаментальні наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, практичні результати діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Основні наукові положення дисертації, представлені в ній висновки та рекомендації, характеризуються високим ступенем обґрунтованості, що зумовлено застосуванням наукових підходів до опрацювання теоретичного та практичного матеріалу, адекватним використанням сучасного інструментарію загальнонаукових та спеціальних економічних методів дослідження, критичним підходом до оцінки наукового доробку вітчизняних та зарубіжних фахівців, використанням сучасних статистичних даних та їх кваліфікованій інтерпретації.

Основні положення та найважливіші результати дисертаційного дослідження М. Когут достатньою мірою висвітлені у 15 наукових працях, загальним обсягом 4,5 авт. арк, у тому числі: 6 статей у наукових фахових журналах, 1 – у науковому фаховому журналі, що включений до міжнародних наукометричних баз, 8 – у матеріалах наукових конференцій, збірниках тез доповідей.

Стиль та структура дисертації відповідають встановленим вимогам, а також відзначаються логічністю, послідовністю, обґрунтованістю та підпорядковані єдиному тематичному спрямуванню.

Автореферат повною мірою відображає зміст дисертаційної роботи та її ідейне спрямування.

4. Теоретична цінність і практичне значення наукових результатів

Отримані дисертанткою результати дослідження мають як теоретичне, так і прикладне значення. Автором зроблено суттєвий внесок у теоретичне узагальнення й обґрунтування особливостей міжнародного трансферу технологій в умовах глобалізаційних змін.

Практична значимість результатів підтверджена матеріалами про впровадження від Департаменту внутрішньої та інформаційної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 23211-22 від 20.02. 2017 р.). Наукові розробки імплементовано у практичну діяльність підприємства «Фірма Т.С.Б.» для стратегічного і тактичного планування фінансово-господарської діяльності (довідка № 30 від 20.02.2017 р.).

Результати дослідження були апробовані на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях і використовуються у навчальному процесі кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Світова економіка», «Міжнародні економічні відносини» та «Транснаціональні корпорації» для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» (довідка № 1860-Н від 24.04. 2017 р.).

5. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Позитивно оцінюючи рівень дисертаційного дослідження М. В. Когут, слід зазначити наступні дискусійні положення:

1. У дисертаційній роботі варто було б більш детально обґрунтувати, якими методологічними підходами користувався автор при виборі та класифікації чинників, що впливають на процеси економічного зростання та якими є механізми їх впливу, зокрема в умовах міжнародного трансферу технологій (с. 42-43).

2. Частина наведених у роботі рекомендацій, попри належну наукову обґрунтованість, не доведені до рівня чітко визначених прикладних аспектів їхньої реалізації. Дисертаційна робота мала б вищу науково-практичну цінність, якщо б автор конкретизувала рекомендації щодо пріоритетних напрямів та інструментів впровадження стратегії інноваційного розвитку в Україні на різних ієрархічних рівнях управління.

3. Поза належною увагою автора залишились питання, пов'язані із особливостями участі вітчизняних суб'єктів господарювання у процесах міжнародного технологічного обміну шляхом укладання ліцензійних угод на основі діючих патентів.

4. Важливим позитивним аспектом дисертації є проведення порівняння існуючих систем трансферу технологій у різних країнах світу, зокрема, з точки зору їх інституційної та організаційної складових, проте робота значно виграла б, якщо автором були проаналізовані і інші підходи, наприклад, розвиток наукомістких виробництв на основі наявного науково-технічного потенціалу з використанням іноземних технологій. Це своєю чергою дозволило б чіткіше окреслити перспективи підвищення конкурентоспроможності окремих галузей української економіки.

Вказані недоліки і дискусійні положення не носять принципового характеру і не применшують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, його теоретичної та практичної значущості.

6. Загальний висновок

За змістом дисертаційна робота Когут Мар'яни Володимирівни на тему «Міжнародний трансфер технологій як чинник економічного зростання» є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам МОН України, пп.

9, 11, 12 “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р., а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри
міжнародних економічних відносин
Львівського торговельно-економічного
університету

Григор

Полякова Ю. В.

